

**ГЕНЕРАЛ-МАЈОР ВЛАДАН МАРЈАНОВИЋ,
КОМАНДАНТ ВАЗДУХОПЛОВНИХ СНАГА
И ПРОТИВВАЗДУХОПЛОВНЕ ОДБРАНЕ**

СЛОБОДНО НЕБО НЕМА ЦЕНУ

Очекујем значајнији помак у наредној години – почетак ремонта авиона МиГ-29 и обезбеђење неопходних количина горива, чиме ће се нормализовати процес обуке и добити на квалитету основног задатка, контроле и заштите ваздушног простора – истиче први човек нашег ваздухопловства генерал-мајор Владан Марјановић

д ваздухопловства за респект дошли смо у ситуацију да су нам авиони приземљени, а за контролу ваздушног простора обезбеђен је тек минимални потенцијал. Касне ремонти, нема резервних делова, а обука чека гориво... Какве су перспективе нашег ваздухопловства, радарских и ракетних система, како ће их дефинисати *Стратегијски преглед одбране*, шта људи у том виду могу да очекују у непосредној и даљој будућности?

Довољно питања за нашег саговорника, генерал-мајора Владана Марјановића, а предстојећи празник, 24. децембар - дан ВС и ПВО, само је повод за разговор. Мање о проблемима, а више о начинима и роковима за њихово решавање.

Господине генерале, доста се говори о незавидној ситуацији у којој је наше ваздухопловство и противваздухопловна одбрана? Да ли бољи дани долазе?

– Постоји општа сагласност у оцени садашњег стања, али и заједничко виђење будућих решења које ће бити дефинисано *Стратегијским прегледом одбране*. У том документу определиће се изглед ваздухопловства и противваздухопловне одбране (ВС и ПВО) у наредних пет односно десет година. Дефинисаће се нова организација, бројна величина, квалитет средстава, систем обуке, нове способности и други детаљи важни за функционисање овог вида Војске СЦГ.

Новим решењима приоритет је дат систему противваздухопловне одбране (ПВО) и транспортним капацитетима.

Шта то конкретније значи?

– Достицање циљне организације предвиђено је по фазама – до 2007, 2010. и 2015. године. У оквиру прве фазе предвиђа се успостављање нове организације Војске а тиме и ВС и ПВО, која ће бити рационалнија и ефикаснија. У будућем саставу ВС и ПВО остаће само перспективна техничка средства, која ће се употребљавати у наредних пет и у наредних десет година.

У првој фази планира се ремонт средстава која имамо, а касније и набавка нових. По реду приоритета планира се ремонт авиона МиГ-29, са којима располажемо, у циљу подизања квалитета контроле и заштите нашег ваздушног простора.

Очекујем да се одлука о томе донесе веома брзо, што би уз обезбеђење неопходних количина горива за обуку значило да се предузимоју потребни кораци у решавању два основна проблема са којима се ВС и ПВО данас суочава.

Паралелно већ сада тече, а интензивираће се ремонт транспортних хеликоптера због преко потребних транспортних капацитета, којима се обезбеђује потребна покретљивост, пре свега, специјалних снага.

До 2010. године неопходно је донети одлуку о набавци вишенаменског авиона, који би обављао задатке ловца и ловца бомбардера, чиме би се створили услови да се из наоружања постепено повуку авиони МиГ-21 и *орас*.

Садашње а и будуће потребе које произилазе из обавезе обезбеђења покретљивости наших, пре свега специјалних снага и могућих ангажовања ван наших граница у мировним мисијама, намеће потребу набавке новог транспортног хеликоптера, за шта је одлуку неопходно донети такође до 2010. године.

Колико нам је потребно нових авиона и хеликоптера?

– Имајући у виду будуће безбедносне ризике и задатке који из тога произилазе за ВС и ПВО, наша процена је да ће једна ескадрила вишенаменских авиона моћи да одговори тим обавезама.

Једна ескадрила транспортних хеликоптера задовољиће наше потребе за транспортом ваздушним путем, специјалним превоженима и захтеве будуће службе трагања и спасавања, коју је преко потребно опремити и оспособити јер је то општа, не само војна, већ и друштвена потреба.

Задачи службе трагања и спасавања подразумевају спасавање посада ваздухоплова, санитарска превозења, помоћ код акцидента, елементарних непогода и у свим другим околностима где је ангажовање хеликоптера неопходно.

Та служба би, дакле, била непрекидно на располагању не само Војсци већ и друштву у целини.

Тренутно је заиста тешко?

– Садашње стање је израз времена и догађаја кроз које смо прошли од деведесетих година до данашњег дана. Свака година је била рестриктивнија. После 1999. године дошла су до изражаја два основна проблема у ВС и ПВО, успорен ремонт и недостатак горива за обуку.

Ремонт је успорен из два разлога. Ваздухопловни завод "Мома" је после 1999. године из разумљивих разлога смањила капацитете за скоро две трећине и није се могла обезбедити неопходна количина финансијских средстава за подршку ремонта.

Изражен проблем за обуку је недовољна количина млазног горива и он је посебно наглашен последњих година. Почетком наредне године очекујемо значајније количине горива чиме ће се нормализовати процес обуке.

Наши пилоти сада имају заиста мало налета. Да би пилот био "у форми", односно потпуно спреман за све услове потребно је годишње око 120 часова налета, а за посаде за посебне задатке и до 150 часова.

Хоћу да нагласим да и поред ограничених ресурса ми и сада извршавамо обавезе које произилазе из два основна задатка, контроле и заштите ваздушног простора и подршке осталим учесницима у систему одбране.

Ако побољшања изостану, хоће ли нека од земаља из окружења штитити наш ваздушни простор?

– Ја сам уверен да то питање неће доћи на дневни ред. Историјско искуство нас учи да кад год нисмо имали довољно сопствених могућности или се из других разлога нисмо могли ослонити на своје капацитете, помоћ са стране није долазила у право време и увек смо трпели лоше последице.

То је и економско питање, јер ако то ради неко други онда то морамо плаћати, а сва радна места која сада постоје у јединицама укинути.

То је и питање технолошког развоја. И сада је систем одржавања и модернизације у оквиру ВС и ПВО, технолошки замајак који подстиче наш развој.

И коначно, то је и питање националног поноса. Ми смо земља са 93 године дугом ваздухопловном традицијом. Међу првих 15 земаља у свету смо увели авијацију у употребу, а међу првих пет земаља употребили смо је у војне сврхе. Све то

АЕРОДРОМИ

Аеродроми које Војска СЦГ сада користи су капитал који треба ставити у функцију привредног развоја средина у којима се они налазе. Аеродроми Ниш и Подгорица су у власништву локалне самоуправе, а Војска их користи без посебних ограничења.

Аеродроми Лађевци, Поникве и Сомбор уз неопходну адаптацију имају претпоставке да се трансформишу у мешовите, како би били на располагању привреди земље. За своје потребе ВС и ПВО користи и аеродром Ковин. Аеродром Сјеница није у функцији од 1999. године и за његово увођење у функцију потребна су значајна финансијска средства.

Аеродром Батајница је војни, који се такође под одређеним условима, може делом користити и за цивилне потребе.

Генерал-мајор Владан Марјановић је остварио две велике жеље, да буде пилот и да роди посао који воли. Почео је са летењем на једрилици, затим наставио на авионима, злин, галеб Г-2, јастреб, супергалеб Г-4 и орао, на коме и сада лети.

занемарити, укинути и замолити неког другог да штити наше небо, свакако би погодило и понос грађана ове земље.

На крају, одбрана ваздушног простора територије и акваторије је задатак Војске СЦГ, а тиме и задатак ВС и ПВО који је јасно дефинисан у *Стратегији одбране*.

У систему ВОЈИН остварена су приметна побољшања?

– Јединице ВОЈИН са постојећим капацитетима обезбеђују наше потребе. Располажемо са радарским средствима источног и западног порекла. Имамо их довољно, мада је део њихових ресурса такође истрошен и треба их обновити.

У сарадњи са Агенцијом за контролу летења (АКЛ) подigli смо квалитет контроле нашег ваздушног простора. На радарском положају на Златибору поставили смо комбиновани радарски систем и веома смо задовољни оствареним квалитетом. И сви остали капацитети АКЛ заједно са потенцијалима ВС и ПВО биће укључени у јединствен систем контроле нашег ваздушног простора.

Предстоји нам ангажовање на доградњи и адаптацији неколико радарских положаја на нашој територији што ће свакако бити у функцији подизања квалитета контроле ваздушног простора. Упоредо са тим активностима реализоваће се ремонт и модернизација расположивих радарских система.

Од посебног значаја за нас је радарски положај на Копаонику. Надам се да ће наша земља обезбедити међународно разумевање и да ће се тај положај што пре ставити у функцију безбедности, пре свега, цивилног ваздушног саобраћаја који се одвија преко наше земље.

Каква је ситуација са ракетним системима?

– Ресурси и укупно стање је знатно повољније у ракетним системима. Део система је модернизован са термоизијом а ради се на још неким побољшањима која су у току. Тиме се ствара боља заштита самих система и повећава њихова ефикасност.

Шта у реформи могу очекивати људи?

– Стратегијским прегледом одбране предвиђа се бројно смањење Војске у целини, па тиме и бројно смањење ВС и

БОЉИТАК

Од остварених бољитака у овој години треба посебно издвојити увођење новог радарског система на Златибору, које омогућава поуздано 24-часовно праћење ситуације у делу нашег ваздушног простора и завршетак санације и увођење у употребу друге полетно-слетне стазе на аеродрому Батајница.

Реформа Војске ће у наредном периоду допринети стварању повољнијих услова за нови квалитет.

ПВО. Проблем вишка кадра ће се решавати на неки од Законом предвиђених начина. Бројно смањење кадра биће планско, са јасно дефинисаним критеријумима. Надам се да ће се створити услови у којима ће већи део вишка кадра имати на одређен начин решено егзистенцијално питање.

У оквиру планираних интеграција, шта највише недостаје ВС и ПВО?

– Укључивање нашег ВС и ПВО у будућим интеграцијама је за сада рестриктивно. Недостаје нам инфраструктура која испуњава потребне стандарде, недостају нам компатибилна техничка средства и немамо довољно одговарајућих ресурса који би обезбедили наше ангажовање у некој од мисија.

Оно што сигурно имамо то је квалитетан, млад кадар са задовољавајућим бројем лица која познају енглески језик на нивоу који омогућава поуздану комуникацију и ангажовање у оквиру међународне војне сарадње.

Морам нагласити да ми и сада имамо припаднике ВС и ПВО који су ангажовани у међународним мисијама мира.

И порука команданта пред предстојећи празник, 24. децембар – дан ВС и ПВО?

– Сматрам да су прошла времена за поруке! Извесно је да ће у будућој организацији целовитог система одбране наше земље, ВС и ПВО добити место адекватно значају и улози коју има! ■

Раденко МУТАВЦИЋ